

Nyhetsbrev från Nationella sekretariatet för genusforskning
med perspektiv på genus och forskningspolitik

Gertrud Åström vill ta fram ett jämställdhetsvaccin

– Man kan forska om hur ett virus uppkommer och fungerar, men det betyder inte att man automatiskt har ett vaccin. Men om man säger att vi vill ha ett vaccin – då öppnar det upp för ett eget forskningsområde.

– Inom jämställdhetsområdet har man inte satsat en krona på den typen av tillämpad forskning. Det behövs en metodutveckling som bygger på den teoretiska förståelsen av hur samhället ser ut.

Det säger Gertrud Åström som ledde den jämställdhetspolitiska utredning som presenterade sitt betänkande i somras. Hon tycker att det saknas ett led mellan teoretisk genusforskning och praktiskt jämställdhetsarbete, en över-sättarfunktion som en tillämpad forsk-

ning skulle kunna stå för.

Jämställdhetsutredningen diskuterar bland annat relationen mellan genusforskning och jämställdhetspolitik.

– Genusforskningens framväxt har haft stor betydelse för jämställdhetspolitiken från 1980-talet och framåt, säger Gertrud Åström. Det blir en kvalitativ skillnad när forskningen börjar teoretisera könsbegreppet. Vi kommer bort från biologiskt kön som determinerande. Genusforskningen har gett oss precisa begrepp för att kunna analysera samhället mer exakt.

– Politiken har på motsvarande sätt haft stor betydelse för genusforskningen genom att stödja institutionaliseringen av genusforskningen.

SIDAN 4

Följer de riksdagens beslut?

Riksdagen har beslutat att ansvaret för att kringresurserna till genusprofessorerna stärks ska ligga på lärosätena. Men ingen fakultetsföreträdare som Genusperspektiv varit i kontakt med kan lova att så blir fallet.

– Den generella urholkningen av basresurser vid fakulteterna gör att kringresurserna minskar för alla professorer och leder till att det blir allt viktigare med externa anslag. Det är inte specifikt för genusprofessorerna, säger Eskil Wadensjö vid Stockholms universitet.

SIDAN 2

Kvinnor förbises i forskningen

För att uppnå verklig jämställdhet i samhället krävs ett långsiktigt genusinriktat forskningsarbete. Det skriver centrums riksdagsledamot Rigmor Stenmark i en debattartikel. Det är något överraskande men mycket bra att Byggnads nu tänker samarbete med Sveriges kvinnojourer för att se vad man kan förbättra i den fysiska samhällsplaneringen, skriver hon.

SIDAN 7

Europeisk sommarkurs i Linköping

I september deltog 65 studenter från hela Europa i en sommarkurs vid Tema Genus i Linköping. Ett tema som har avhandlats är hur identiteten påverkas av vårt umgänge med de nya teknikkulturerna – bio- och informationsteknologier. Ett annat tema har varit relationen mellan feminism, postkolonialism och globalisering.

SIDAN 6

Signalord som öppnar eller stänger?

Genusforskningen är genomsyrad av signalbegrepp som tjänar syftet att fördunkla och förleda sin publik, menar Susanna Hakelius Popova i sin rapport om genusforskningsavhandlingar. Är det verkligen så? Ja, mycket ligger ju i betraktarens öga. Om genusbegreppet öppnar för "upptäckten" av könsförhållanden, då kan ju också motsatsen inträffa. Det kan även stänga för denna upptäckt. Det som Popova inbjuder till en diskussion om är hur de vetenskapliga begreppen styr de vetenskapliga resultaten. Vetenskapliga "signalord" används i stället för att förutsättningslöst pröva innehållet och relevansen i dessa ord verkar hon mena. Ibland kan säkert begreppen fördunkla. Men för den som inte är insatt i hur mycket innehåll de vetenskapliga orden bär på är det säkert frustrerande att de inte låter sig definieras med några enkla meningar.

Begrepp som "struktur", "ordning", "förståelse" har orsakat väldigt mycket utredande inom samhällsvetenskapen under flera sekler. Ändå finns det ingen, och kommer inte att finnas någon, slutgiltig definition av dem. Vetenskapliga begrepp, särskilt inom humaniora och samhällsvetenskap, är sällan stabila. De glider i betydelse. De byts ut, förkastas och återläggs!

"Signalord" eller begrepp som används för såväl vetenskapliga som politiska syften borde nog redas ut bättre i dialog. Här behövs kanske, som den jämställdhetspolitiska utredningen är inne på, nya begrepp som kan åter skapa möjligheten till förändring i de fall befintliga begrepp stänger.

Anne-Marie Morhed

Föreståndare för Nationella sekretariatet för genusforskning

Oklart om alla lärosätena följer riksdagsbeslut

Av Bosse Parbring

Genusprofessorerna behandlas varken bättre eller sämre än andra professorer. Det svaret ger företrädare för universitetet i en enkät som Genusperspektiv gjort. Enkäten är gjord med anledning av att regering och riksdag beslutat att lärosätena har ansvar för att genusprofessorernas resurser förstärks.

1997 avsatte regeringen medel för 18 tjänster för att främja genusforskning inom sex olika vetenskapsområden. Medlen för professorerna var permanentade medan resurserna för forskarassistent- och doktorandtjänsterna var tidsbegränsade till fyra år.

Denna tidsbegränsning av kringresurserna till professorerna riskerar

Men i regeringens forskningspolitiska proposition *Forskning för ett bättre liv* (2004/05:80) som presenterades i våras och togs av riksdagen i juni bollar regeringen över ansvaret till just lärosätena.

Regeringen konstaterar att forskningssatsningen på genusprofessorer med tillhörande tjänster varit framgångsrik och säger: "Det är angeläget att forskningen inom dessa områden får fortsätta att utvecklas till kreativa forskningsmiljöer och att finansieringen kring professorerna fortsätter att stärkas. Regeringen utgår från att verksamheten fortsätter utvecklas vid lärosätena".

Ansvaret läggs alltså på lärosätena

Göteborgs universitet

att urholka regeringens satsning. Det skrev fyra av innehavarna av genusprofessorerna (Anne Hammarström, Barbara Hobson, Lisbeth Larsson och Lena Trojer) i ett inlägg till utbildningsdepartementet inför den senaste forskningspropositionen. De önskade att regeringen skulle permanenta även kringresurserna.

"Vi kan inte räkna med att universitetet ska garantera överlevnaden och den fortsatta utvecklingen av kunskapsbaserna inom genusvetenskapen i framtiden", skrev genusprofessorerna.

Medicinska fakulteten, Umeå universitet

för att professorerna får adekvata kringresurser, några mer pengar från regeringen blir det inte.

Därför har Genusperspektiv i en enkät frågat dekaner vid de fakulteter som genusprofessorerna verkar om de är beredda att stärka resurserna till sin genusprofessor i enlighet med vad regering och riksdag uppmanat dem. Men ingen dekan svarar ja på den frågan.

– Vår fakultet finansierar alla professorer med samma belopp inklusive kringresurser. Vi gör ingen skillnad mellan olika professorer, säger Eskil

Fakta

De sex genusprofessorerna finns inom:

- Litteraturvetenskap – innehas av Lisbeth Larsson vid Göteborgs universitet.
- Sociologi – innehas av Barbara Hobson vid Stockholms universitet.
- Folkhälsovetenskap – innehas av Anne Hammarström vid Umeå universitet.
- Informationsteknologi – innehas av Lena Trojer vid Blekinge tekniska högskola.
- Fysikundervisningens didaktik – innehas av Cedric Linder, Uppsala universitet.
- Människa-maskin vid Luleå tekniska universitet och är under nytillsättning. Ewa Gunnarsson är föreslagen.

Tillsättningen av genusprofessorerna har utvärderats av fil dr Birgitta Jordansson på uppdrag av Nationella sekretariatet för genusforskning. Rapporten kan laddas ner på www.genus.gu.se

Wadensjö, dekan vid samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet där Barbara Hobson, genusprofessor i sociologi, verkar.

– Lena Trojers professur behandlas numera som alla andra professorer vid Blekinge tekniska högskola. Den betraktas som permanent i Fakultetsnämndens beslutsunderlag och får medel från ordinarie anslag. Lena har en blomstrande verksamhet under sig, säger Ingvar Claesson, professor vid Blekinge tekniska högskola där Lena Trojer verkar som genusprofessor i informationsteknologi.

I Göteborg och Umeå undviker dekanerna att svara direkt på frågan.

– Eftersom frågan berör fakultetens

till om genusprofessuren kommer att specialbehandlas eller inte.

Något klart besked om forskarassistent- och doktorandtjänsterna kommer att permanentas ges alltså inte av någon fakultetsföreträdare.

De flesta tycker heller inte det finns någon större anledning till oro från genusprofessorernas sida.

– Nej, inte vad gäller Lena. Hon har en stark ställning vid Blekinge tekniska högskola och arbetar gränsöverskridande med flera inriktningar, säger Ingvar Claesson.

– Nej, eftersom Lisbeth Larsson har kringresurser, svarar Christer Ahlberger vid Göteborgs universitet. Han anser också att humanistiska fakulteten satsar

med externa anslag. Det är inte specifikt för genusprofessorerna, säger Eskil Wadensjö vid Stockholms universitet.

Vid Luleå tekniska universitet är genusprofessuren i människa-maskin under nytillsättning efter att Marja Vehviläinen lämnade professuren för några år sedan. Pengar finns kvar till forskarassistenttjänsten eftersom den aldrig tillsatts men doktorandtjänsten måste delvis finansieras på annat sätt.

Därför är prefekten Ylva Fältholm vid institutionen för arbetsvetenskap oroad för att genusprofessorn inte kommer att ha tillräckligt med kringresurser.

– På sikt finns det anledning till oro eftersom det är svårt att finansiera doktorandtjänster och vi har krav på oss att

Södra husen, Stockholms universitet

Luleå tekniska universitet

Blekinge tekniska högskola, Karlshamn

långsiktiga strategi avgörs frågan rimligen av fakultetsnämnden, säger Christer Ahlberger, dekan vid Göteborgs universitets humanistiska fakultet. Där verkar Lisbeth Larsson, genusprofessor i litteraturvetenskap.

Anne Hammarström är genusprofessor i folkhälsovetenskap vid Umeå universitet. Bengt Järholm som är nytillträdd dekan vid medicinska fakulteten säger att frågan om fortsatta resurser till genusprofessuren kommer att behandlas i den vanliga budgetproceduren under hösten. Han kan därför inte ta ställning

stora belopp på genusforskning inom olika områden.

– Förutom flera tjänster med inriktning mot genusvetenskap skapades nyligen ett nytt forskarutbildningsämne i genusvetenskap. Denna satsning ligger i linje med fakultetens långsiktiga strategi och har uppmärksammat som en både unik och framåtsyftande satsning.

– Den generella urholkningen av basresurser vid fakulteterna gör att kringresurserna minskar för alla professorer och leder till att det blir allt viktigare

ha extern finansiering.

Uppsala universitet har inte gett något svar på enkäten.

Frågorna som ställdes i enkäten till dekanerna:

1. Är er fakultet beredd att stärka finansieringen kring er genusprofessor?
2. Kommer ni att förlänga de forskarassistent- och doktorandtjänster som följde med satsningen?
3. Tycker ni att det finns anledning till de farhågor som de fyra genusprofessorerna har för att de inte har tillräckligt med kringresurser?

”Inte en krona har satsats på tillämpad forskning”

Text: Bosse Parbring

Foto: Torbjörn Zadig

Det finns ett stort behov av tillämpad forskning på jämställdhetsområdet. Den skulle fylla rollen av en översättarfunktion mellan teoretisk genusforskning och praktiskt jämställdhetsarbete. Det menar Gertrud Åström som har utrett regeringens jämställdhetspolitik.

Gertrud Åström som är vd och generalsekreterare för Ordfront ledde Jämställdhetspolitiska utredningen vars betänkande *Makt att forma samhället och sitt eget liv* (SOU 2005:66) presenterades i somras. Utredningen föreslår ett nytt övergripande mål för jämställdhetspolitiken – kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv – samt fyra delmål som rör aktivt medborgarskap, arbete och ekonomisk självständighet, omsorg utan underordning, kroppslig integritet och mäns våld mot kvinnor.

Det förslag som uppmärksammats mest är att utredningen vill skapa en sektorsövergripande jämställdhetsmyndighet. Den föreslagna budgeten för myndigheten på 100 miljoner kronor finansieras genom att existerande resurser som idag är spridda på olika myndigheter och politikområden på detta sätt samlas till jämställdhetspolitiken.

I utredningen lyfts utbildningens och forskningens betydelse för jämställdhetspolitiken fram och i en forskarrapport som följer med som bilaga till utredningen skriver forskaren Birgitta Jordansson om den ömsesidiga relationen mellan genusforskning och jämställdhetspolitik.

– Genusforskningens framväxt har haft stor betydelse för jämställdhetspolitiken från 1980-talet och framåt,

säger Gertrud Åström. Det blir en kvalitativ skillnad när forskningen börjar teoretisera könsbegreppet. Vi kommer bort från biologiskt kön som determinerande. Genusforskningen har gett oss precisa begrepp för att kunna analysera samhället mer exakt.

– Politiken har på motsvarande sätt haft stor betydelse för genusforskningen genom att stödja institutionaliseringen av genusforskningen och sett till att det finns pengar.

Känsligare relation

På senare år har dock relationen mellan jämställdhetspolitiken och genusforskare blivit känsligare. Genusforskare har av olika skäl velat distansera sig från politiken. Ett skäl kan ha varit att genusforskningen fått kritik för att vara ideologiproduktion. Då har forskare velat skapa distans för att genusforskningen ska få vetenskaplig legitimitet.

– Om man redogör inför sig själv och andra vad man gör är det ingen fara, säger Gertrud Åström.

Inom många samhällsområden har det funnits ett utbyte mellan politik och forskning, säger hon och tar socialpolitiken och vården som exempel.

– Transportområdet är också ett annat praktexempel. Det satsas massa pengar på transportforskning. När man talar om ideologiproduktion ser man inte att sådana politiska kopplingar finns inom många olika forskningsområden. Men det betyder inte att politikerna ska bestämma vad forskarna ska göra. Forskningen ska vara fri i hur man genomför sin forskning.

Gertrud Åström anser att den teoretiska genusforskningen kan vara svår att

tillämpa i praktisk jämställdhetspolitik. Hon tycker att det saknas ett led mellan teori och praktik, en översättarfunktion som en tillämpad forskning skulle kunna stå för. Hon gör jämförelsen mellan medicinsk grundforskning och framtagningen av ett vaccin.

– Man kan forska om hur ett virus uppkommer och fungerar, men det betyder inte att man automatiskt har ett vaccin. Men om man säger att vi vill ha ett vaccin – då öppnar det upp för ett eget forskningsområde.

– Inom jämställdhetsområdet har man inte satsat en krona på den typen av tillämpad forskning. Det behövs en metodutveckling som bygger på den teoretiska förståelsen av hur samhället ser ut.

I utredningens forskarrapport återlanserar Birgitta Jordansson begreppet jämställdhetsforskning när hon skriver om behovet av tillämpad forskning.

Begreppet jämställdhetsforskning användes framför allt under 1980-talet och kritiserades redan då.

– En del hetsar upp sig oerhört över det, men jag kan svälja det begreppet om man har klart för sig att det inte handlar om en teoretisk inriktning utan om att beforska jämställdhetsfältet, säger Gertrud Åström.

Birgitta Jordansson vill också att jämställdhetsmyndigheten blir bestäl-laren av denna jämställdhetsforskning.

– Det är ingen fel tanke, säger Gertrud Åström. Det följer i så fall en modell som redan finns i FoU-baserad forskning vid myndigheter. Det handlar om en tillämpad forskning som bidrar till kunskapsutveckling.

Vet inte om det blir bättre

Förslaget om att inrätta en jämställdhetsmyndighet har mötts av kritik. Men Gertrud Åström anser att det finns principiella skäl till att inrätta myndighe-ten.

– Vi bör använda den förvaltningsmodell vi har. Jämställdhet är en sektorsövergripande fråga, då behövs en sektorsövergripande myndighet. Som det är nu har vi en jämställdhetspolitik men vi ser inte kopplingen till vad som görs och om det blir bättre. Det finns ingen utvärderingsform. En samling av befintliga resurser till en jämställdhetsmyndighet skulle ge mer kräm till att genomföra sektorsövergripande åtgär-

der och öka effektiviteten.

I ett avsnitt i utredningen förs en kritisk diskussion om de olika teoretiska begrepp jämställdhetspolitiken hämtat från genusforskningen. I början av 1990-talet infördes begreppet genussystem i jämställdhetspolitikens med hänvisning till historikern Yvonne Hirdmans teoriutveckling.

– Begreppet införs genom en teoretisk reflektion och med hänvisning till forskning.

Gertrud Åström är mer kritisk till hur begreppet könsfördelning senare under 1990-talet kom att ersätta genussystem.

– I de jämställdhetspolitiska texter vi läst står det inte ord om varför man väljer begreppet könsfördelning och om det skiljer sig från genussystem. Är det verkligen någon skillnad eller är det så att man lyft in i politiken en forskningsstrid om vilka forskare som är viktiga?

På liknande sätt är Gertrud Åström kritisk mot den politiska lanseringen av begreppen feministisk jämställdhetspolitik som regeringen och samarbetspartierna fört fram.

– Det är ännu konstigare. Det finns ingen diskussion om vad det innebär. Däremot upprepas det närmast som ett mantra. Man trummar in begreppet men det finns ingen analytisk text.

Behövs diskussion bland politiker

Gertrud Åström betonar att hon inte är kritisk till begreppen som sådana, utan att de hämtas in från forskningen utan att någon diskussion förs bland politiker om vad de innebär.

– Om man hade varit tydligare i vad

man menar hade man också kunnat ställa sig frågan vad de olika tolkningarna av begreppen kan innebära för skillnader i praktisk politik.

Hon anar ändå en skillnad som får betydelse för jämställdhetspolitiken. I jämställdhetsutredningen har betänkandet *Slag i luften* (SOU 2004:121) analyserats och där används begreppet könsfördelning. Begreppet ges en mycket specifik förståelse utifrån en särskild inriktning inom den feministiska forskningen och den sammanfaller inte med den förståelse som fanns i Kvinno-fridspropositionen. De som använder begreppet könsfördelning brukar ibland vara kritiska mot att överhuvudtaget ha någon jämställdhetspolitik, menar Gertrud Åström.

Elitism och kaderordning

– Det har uttryckts så att det är jämställdhetspolitikens fel att vi inte är jämställda. De menar att det är en färd som döljer verkliga förhållanden.

Själv menar Gertrud Åström att det aldrig har funnits så många feminister i världen som här och nu och att det aldrig förts så många feministiska diskussioner som nu.

– Är det dåligt? Ja, svarar de som är emot jämställdhetspolitiken. De menar att det är bättre med färre feminister som är bra, det vill säga sådana som tycker som dom själva. Det finns en elitistisk hållning och närmast en kaderordning.

– Jag önskar att vi kunde ha en öppen diskussion om dessa olika synsätt och att det borde vara politikernas uppgift att föra den diskussion när det handlar om betydelsen för den förda politiken.

Informationstjänst för jämställdhet och könsforskning behövs i Finland

Snart kan även Finland få en informationstjänst för jämställdhet och forskning om kön. Det föreslår utredaren Maria Grönroos att den finska regeringen ska inrätta.

Informationstjänsten föreslås få tre huvuduppgifter:

- att ansvara för den nuvarande webbplatsen Minna-portalen och vidareutveckla den,
- att erbjuda en nationell och informationstjänst inom kvinno-, mans- och könsforskningen och jämställdhetsinformation för en bred användargrupp i och utanför Finland samt
- att ett köns- och jämställdhetsperspektiv integreras i produktionen och vidareutvecklingen av allmänna informationskällor i Finland.

NIKK firar 10 år och blickar ut mot Europa

Kvinnor har blivit mer aktiva i de politiska institutionerna. Vilken betydelse har detta för politik och för förhållandet mellan könen? 9 september firade Nordiska institutet för kvinno- och könsforskning, NIKK, tioårsjubileum med bland annat ett seminarium på detta tema om kön och politik.

– Vi är inget vanligt forskningsinstitut, säger NIKKs direktor Solveig Bergman. Vår nisch är att förena genusforskning med den politiska världen. NIKK grundades av de fem nordiska jämställdhetsministrarna och initiativ kommer ofta från just den nivån. Vi är mer än ett forskningsinstitut. Friare gentemot forskarvärlden, men samtidigt måste vi vara lyhörda för politiska signaler.

Det nordiska samarbetet på jämställdhets- och genusforskningsområdet har varit väldigt framgångsrikt, menar Solveig Bergman. Dessa erfarenheter vill hon nu föra vidare till Bryssel och vidare ut i Europa.

– NIKK behövs även om tyngdpunkten kan förändras. Men vi bör även försöka föra det nordiska perspektivet på jämställdhet vidare ut i Europa, exempelvis genom att delta i olika EU-projekt.

www.nikk.uio.no

Europeisk sommarkurs med genus som tema

65 studenter gick i september en tvåveckorskurs på masters- och doktornivå vid Tema Genus i Linköping. Två huvudteman har avhandlats i parallella ”spår”. Det ena om Intersectional Identities: Gender and Power, det andra om Technological Imagineries of Entemporary Cultures: Gender and Power.

Professor Nina Lykke är ansvarig för verksamheten i Linköping och har själv varit samordnare för det andra kursspåret.

– Detta är elfte gången på lika många år som kursen arrangeras. Pengarna kommer från EU-kommissionen och utbytesprogrammet Socrates.

Ett tema som har avhandlats är hur identiteten påverkas av vårt umgänge med de nya teknikulturerna – bio- och informationsteknologier. Vad betyder

det att teknologierna kryper in under huden på oss? Hur påverkas genus, etnicitet, klass och nationalitet av detta?

Ett annat tema har varit relationen mellan feminism, postkolonialism och globalisering. Här diskuterades exempelvis frågan om hur den transnationella uppdelningen av arbete påverkar vården i olika delar av världen, och hur detta påverkar ändrade genusrelationer och nya identiteter.

Samordnare för detta tema var Gloria Wekker, professor i genus och etnicitet vid universitetet i Utrecht. Hon betonade nödvändigheten av intersektionella synvinklar på hur genus samverkar med etnicitet, ras, sexualitet, etc.

Tolv lärare från Sverige, Holland, England och Turkiet undervisade på sommarskolan. Samordnare för sommarkurserna är universitetet i Utrecht.

Genusforum vid Mittuniversitetet

I somras startade Mittuniversitetet Forum för genusvetenskap. Forumet skall fungera som en plattform för att initiera och samordna genusvetenskapen vid Mittuniversitetet och utgöra en mötesplats för kunskapsinhämtning. Målet för forumet är att det skall verka för att utveckla en god forskningsmiljö för genusvetenskap samt verka för att genusperspektivet integreras i all utbildning. Siv Fahlgren, lektor i socialt arbete, är samordnare/koordinator och professor Britt-Marie Thurén ordförande i strategigruppen.

Teolog ny ledare i Karlstad

Professor Cristina Grenholm är ny vetenskaplig ledare för Jämställdhetscentrum vid Karlstads universitet. Hon blev professor i tros- och livsåskådningsvetenskap i november 2003 och blev då den första kvinnliga professorn i Norden i detta ämne. I sin forskning behandlar hon bibeltolkningsproblem, nutida kristen lära och feminism i olika blandningar. Jämställdhetscentrum är en mångvetenskaplig forskningsmiljö där sociologer, kulturgeografer, teologer, etnologer, ekonomer med flera samarbetar inom olika forskningsprojekt.

Oro för jämställdhetsinstitut

EU ska inrätta ett särskilt jämställdhetsinstitut sannolikt under 2007. Nu befaras att finansiering av institutet inte bara kommer att vara otillräcklig utan också ske på bekostnad av andra jämställdhetsprojekt inom EU.

– Det vore mycket olyckligt, säger Anna Hedh (s), Europaparlamentets jämställdhetsutskott, till Europaportalen.

– Detta institut kommer att bli ett

viktigt politiskt instrument i unionens jämställdhetsarbete, säger Anna Hedh. Jag och vissa andra ledamöter med mig känner dock viss oro för att institutets finansiering kan komma att bli otillräcklig. Dessutom vore det mycket olyckligt om finansieringen av institutet skulle komma att tas inom ramen för de medel som idag står till förfogande för jämställdhetsfrågor, säger Anna Hedh.

Kvinnor förbises – genusforskningen måste få genomslag

För att uppnå verklig jämställdhet i vårt samhälle krävs ett långsiktigt genusinriktat forskningsarbete. Det skriver centerns riksdagsledamot Rigmor Stenmark i en debattartikel.

Dödligheten i hjärt-kärlsjukdomar är högre för kvinnor än för män. Detta kan bero på att kvinnor ofta förbises i den medicinska forskningen och får därmed fel behandling. Det är mycket märkligt att vi fortfarande år 2005 bär med oss ett historiskt arv, för någon annan förklaring kan jag inte se, som gör att mannen är den som betraktas som normen i det svenska samhället. Det är självklart att detta är till men för oss kvinnor om vi får mediciner som är uträknade för att passa männen. Vi är trots allt två olika kön, vår kropp är olika uppbyggd.

Kvinnor otrygga i samhället

Inom det politikerområde som jag arbetat mest med, nämligen fysisk samhällsplanering så kommer det åter rapporter om att kvinnorna är det svaga könet... vi känner oss mest otrygga i samhället. Det är denna gång Byggnads som slår larm. Det är något överraskande men mycket bra att Byggnads nu tänker samarbeta med Sveriges kvinnojourer för att se vad man kan förbättra i den fysiska samhällsplaneringen. Ifrån Centerpar-

tiet har vi i motion efter motion efterlyst att kvinnorna finns med i all samhällsplanering.

Men för att verkligen komma tillrätta med den långsiktiga planeringen i vårt samhälle och få ett hållbart samhälle där alla visar respekt för kvinnors och mäns olikheter och tar tillvara dessa så måste vi kunna visa på konkreta fakta baserade på forskning.

Hitintills så har det näst intill varit som att tala för döva öron när man i debatt efter debatt lyft fram olikheterna hos man och kvinna och hävdat att detta måste man ta till sig.

Genusforskning behövs

Genusforskningen måste få genomslag i all forskning. Den måste även ha sin utgångspunkt i att varje människa har en vilja att söka kunskap och få svar på de stora frågorna. Detta leder till att individen utvecklas och det stärker hela samhället.

Jag vill se en bredd i forskningen, grundforskning, tillämpad forskning, vetenskaplig forskning och även specifik forskning inom olika politikområden. Det gäller såväl inom medicinsk som social och fysisk samhällsplanering. Inte minst det sistnämnda vill jag se mer resultat av.

Bostadsutskottet hade i våras en hearing där vi fick ta del av några forskares arbete med hur samhällets olika stöd påverkade såväl hela familjen som specifikt kvinnors och barnens situation. Det var en mycket bra information som vi fick ta del av. Fakta som ingen kan säga emot men som alla har glädje och nytta av. Det är viktigt är att forskningsresultaten tas tillvara och omsätts i praktisk handling.

Enligt uppgift så är könsfördelning-

en bland nybörjarna på forskarutbildningen praktiskt taget jämn, 49 procent kvinnor och 51 procent män. Detta är en fantastisk förändring! På bara tio år har antalet kvinnor som påbörjat forskarutbildning fördubblats. Kommer detta att påskynda genusforskningen?

Chans att bryta ny mark

Det är absolut nödvändigt när man ser hur det ser ut i samhället idag. Verklig jämställdhet kräver en satsning på forskningen. Det krävs ett nära samarbete mellan grundskola, gymnasieskola och högskola/universitet för att få en jämn könsfördelning till olika utbildningar. Det krävs även att såväl kvinnor som män ser betydelsen av ett genusperspektiv i all forskning samt att de vågar ta sig an den uppgiften med ett stort allvar. Det finns mycket att göra. På fler områden har man här en chans att bryta obruten mark.

Krävs politisk vilja

Centerpartiet vill satsa mer på forskning. Vi vill stärka lärosätenas självstyre samt se till att fler högkvalitativa forskningsmiljöer kan byggas upp. Att de mindre och medelstora högskolorna expanderar och tilldelas fasta forskningsresurser ser vi som en självklarhet i en modern forskningspolitik.

Forskningen ska ha som mål att tjäna både kvinnor och män i samhället.

För att uppnå verklig jämställdhet i vårt samhälle så krävs ett långsiktigt genusinriktat forskningsarbete och även en politisk vilja att se till att forskningen får förutsättningar att driva detta viktiga arbete.

Rigmor Stenmark,
riksdagsledamot Centerpartiet

Debatt

Vill du skriva en debattartikel som berör genusforskningens villkor?

Skicka i så fall ditt debattinlägg till Bosse Parbring, tel 031-773 56 01, e-post bosse.parbring@genus.gu.se. Vi förbehåller oss rätten att av utrymmesskäl korta ner debattinlägg.

Kalendarium

Akademiskt jämställdhetsarbete i praktiken. Nationell jämställdhetskonferens för universitet och högskolor. Umeå
www.umu.se 19-20 okt

Genusforum
Konferens om jämställdhet. Umeå
www.genusforum.nu 20-21 okt

Reaching for Scientific Excellence in Gender Research. Nordiskt seminarium om vetenskaplig kvalitet. Stockholm
www.genus.gu.se 26-27 okt

Nationell förening för genusforskare. Upptaktsmöte för att diskutera bildandet av en forskarförening. Stockholm
www.genus.gu.se 27 okt

Kön och våld – utmaningar för politik och praktik. Konferens som avslutar ett forskningsprojekt. Stockholm
www.genus.gu.se 28 okt

Konferens som vill utveckla genusforskningens excellens

26-27 oktober arrangerar Vetenskapsrådets genuskommitté en nordisk konferens i Grand Hotel Saltsjöbaden utanför Stockholm om vetenskaplig excellens. Konferensen heter *Reaching for Scientific Excellence in Gender Research* och arrangeras i samarbete med Nationella sekretariatet för genusforskning och Nordiska institutet för kvinno- och könsforskning, NIKK.

Konferensen riktar sig till nyckelpersoner i nationella och nordiska forskningsmiljöer. Dels de forskare som på grund av sina specifika kompetenser anlitas för "peer reviews" och dels de som själva blir granskade när de söker

forskningsmedel. De bjuds in till en dialog om olika kriterier för bedömning av vetenskaplig kvalitet i forskningsansökningar.

Genom att diskutera såväl områdes-specifika som mer generella kvalitetskriterier mot bakgrund av EU:s rapport *Gender and Excellence in the Making* (2004), avser arrangörerna ta ett nästa steg i riktning mot att utveckla genusforskningens kvalitet och excellens.

Registrering kan göras till e-post pia.siirala@vr.se. Antalet deltagare är begränsat till 80. Frågar om konferensen besvaras av Vera Novakova, e-post vera.novakova@vr.se.

Sekretariatets uppgifter

Nationella sekretariatet för genusforskning har till uppgift att främja svensk genusforskning i vid bemärkelse och verka för att betydelsen av genusperspektiv uppmärksammas i all forskning.

Detta sker bland annat genom utredningsarbete, informationsspridning, konferenser och seminarier.

I Nationella sekretariatet för genus-

forskningens uppgifter ingår bl a att:

- överblicka genusforskningen i Sverige och aktivt främja spridningen av dess resultat,
- analysera behovet av genusforskning inom alla vetenskapsområden, och
- arbeta för ökat medvetande om genusforskningens och genusperspektivens betydelse.

Nationella sekretariatet
för genusforskning

Genusperspektiv utges av Nationella sekretariatet för genusforskning, Göteborgs universitet, Box 200, 405 30 Göteborg. Tel 031-773 56 00 Fax 031-773 56 04. E-post sekretariat@genus.gu.se. Webbplats www.genus.gu.se. Genusperspektiv är gratis och kommer ut minst fyra gånger om året. Ansvarig utgivare: Anne-Marie Morhed, föreståndare för sekretariatet, tel 031-773 56 03, e-post anne-marie.morhed@genus.gu.se. Referensgrupp: Kenneth Abrahamson, FAS, Per Bill, riksdagsledamot, Anita Gradin, Centrum för genusmedicin och fd jämställdhetsminister, Anne Hammarström, professor i folkhälsovetenskaplig genusforskning, Lisbeth Larsson, professor i litteraturvetenskap, Nina Lykke, professor i genusvetenskap, Ulf Mellström, docent i socialantropologi, Anne-Marie Morhed, föreståndare för sekretariatet, Knut Oftung, nordisk mansforskningskoordinator vid NIKK, Lena Olson, informatör vid sekretariatet, Maria Södling, utredare vid Högsköleverket, Lena Trojer, professor i IT och genusforskning och Lieve Van Damme, EU/FoU-rådet. Grafisk form: Daniel Burkhalter, E & B Reklambyrå AB. Tryckeri: Grafikerna Livréna i Kungälv AB. ISSN: 1652-3768. Upplaga: 5000. Artiklar är skrivna av redaktören där annat inte anges. Redaktör: Bosse Parbring, tel 031-773 56 01, e-post bosse.parbring@genus.gu.se.